

ACTE ALE AUTORITĂȚII NAȚIONALE DE REGLEMENTARE ÎN DOMENIUL ENERGIEI

AUTORITATEA NAȚIONALĂ DE REGLEMENTARE ÎN DOMENIUL ENERGIEI

ORDIN

privind aprobarea Metodologiei de stabilire a tarifelor pentru serviciul de sistem

Având în vedere prevederile art. 75 alin. (1) lit. b), ale art. 76 alin. (1) și (3) și ale art. 79 alin. (3) din Legea energiei electrice și a gazelor naturale nr. 123/2012,

în temeiul prevederilor art. 5 alin. (1) lit. b) și alin. (5) și ale art. 9 alin. (1) lit. c) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 33/2007 privind organizarea și funcționarea Autorității Naționale de Reglementare în Domeniul Energiei, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 160/2012,

președintele Autorității Naționale de Reglementare în Domeniul Energiei emite prezentul ordin.

Art. 1. — Se aprobă Metodologia de stabilire a tarifelor pentru serviciul de sistem, prevăzută în anexa care face parte integrantă din prezentul ordin.

Art. 2. — Operatorii economici din sectorul energiei electrice duc la îndeplinire prevederile prezentului ordin, iar entitățile organizatorice din cadrul Autorității Naționale de Reglementare în Domeniul Energiei urmăresc respectarea prevederilor prezentului ordin.

Art. 3. — La data intrării în vigoare a prezentului ordin se abrogă Ordinul președintelui Autorității Naționale de Reglementare în Domeniul Energiei nr. 20/2007 privind aprobarea Metodologiei de stabilire a tarifelor pentru serviciul de sistem, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 507 din 30 iulie 2007, cu modificările ulterioare.

Art. 4. — Prezentul ordin se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I, și intră în vigoare la data de 16 decembrie 2013.

Președintele Autorității Naționale de Reglementare în Domeniul Energiei,

Niculae Havrileț

București, 4 decembrie 2013.

Nr. 87.

ANEXĂ

METODOLOGIE

de stabilire a tarifelor pentru serviciul de sistem

CAPITOLUL I

Dispoziții generale

SECȚIUNEA 1

Scop, domeniu de aplicare și definiții

Art. 1. — Prezenta metodologie stabilește modul de determinare a venitului reglementat al Operatorului de transport și de sistem (OTS) necesar realizării serviciului de sistem, modul de calcul al tarifului pentru serviciul de sistem și al tarifului pentru serviciile funcționale de sistem (SFS), precum și principiile privind stabilirea prețurilor reglementate de achiziție a serviciilor tehnologice de sistem (STS).

Art. 2. — Prezenta metodologie este utilizată de:

a) OTS, pentru calculul veniturilor reglementate, al tarifului pentru serviciul de sistem și al tarifului pentru SFS;

b) producătorii de energie electrică furnizori ai STS, pentru fundamentarea și calculul tarifelor reglementate pentru furnizarea STS;

c) ANRE, pentru verificarea și aprobarea tarifelor respective pentru o perioadă tarifară.

Art. 3. — (1) Termenii utilizați în prezenta metodologie sunt definiți în Legea energiei electrice și a gazelor naturale nr. 123/2012.

(2) În sensul prevederilor prezentei metodologii, termenii de mai jos au următoarele semnificații:

<i>Autoritatea competentă</i>	Autoritatea Națională de Reglementare în Domeniul Energiei (ANRE)
<i>Baza reglementată a activelor (BAR)</i>	Valoarea netă contabilă a activelor imobilizate, corporale și necorporale, recunoscută de autoritatea competentă, ce contribuie la prestarea serviciului
<i>Comanda operațională</i>	Componentă a conducerii prin dispecer a sistemului energetic național (SEN), prin care se realizează, în timp real, ierarhizat, de către personalul de comandă operațională din centrele de dispecer, funcționarea sigură și economică a echipamentelor și instalațiilor din SEN
<i>Conducerea prin dispecer a SEN</i>	Activitatea specifică sectorului energiei electrice exercitată prin unități specializate numite centre de dispecer, care au relații ierarhizate de autoritate între ele și asupra participanților la piața energiei electrice. Aceste relații sunt distincte de cele administrative.
<i>Conducerea operațională</i>	Constă în programarea operațională și comanda operațională.

<i>Consumator dispecerizabil</i>	Consumatorul care, în concordanță cu aranjamentele contractuale, își reduce sarcina sau este întrerupt fie prin acțiunea directă a OTS, fie prin acțiunea consumatorului, la cererea OTS.
<i>Congestii (restricții de rețea)</i>	Situații de funcționare în care transportul energiei între două noduri sau zone de sistem conduce la nerespectarea parametrilor de siguranță în funcționare a SEN, fiind necesară abaterea de la ordinea de merit a grupurilor dispecerizabile (redispecerizare)
<i>ENTSO-E</i>	Rețeaua europeană a operatorilor de transport și de sistem de energie electrică
<i>Perioadă tarifară</i>	Perioada t în care se aplică tarife aprobate de autoritatea competentă; aceasta este de un an și începe la data de 1 iulie a fiecărui an.
<i>Planificarea operațională</i>	Activitate de planificare de către un centru de dispecer, în limitele autorității sale de conducere prin dispecer, pe diferite orizonturi de timp — anual, semestrial, lunar, a modului de echilibrare a balanței producție-consum, a schemelor de funcționare a rețelei electrice etc.
<i>Programarea operațională</i>	Activitate constând în programarea pe un orizont de timp de cel mult o săptămână de către OTS a schemei de funcționare a rețelei electrice de transport (RET) și a rețelei de 110 kV din autoritatea sa de decizie și a modului de echilibrare a balanței producție-consum
<i>Rata inflației (RI)</i>	Rată reglementată a inflației, exprimată în procente, determinată, conform prevederilor prezentei metodologii, pe baza indicelui de creștere a prețurilor de consum
<i>Rata reglementată a rentabilității (RRR)</i>	Randament reglementat al BAR, exprimat în procente, stabilit de autoritatea competentă pe baza costului mediu ponderat al capitalului
<i>Reglaj primar al frecvenței</i>	Reglarea automată și rapidă (timp < 30 secunde) a puterii active a grupurilor generatoare sub acțiunea reguletoarelor de viteză proprii, în scopul menținerii echilibrului dintre producție și consum la o frecvență apropiată de valoarea de consemn, asigurând securitatea rețelei pe principiul solidarității partenerilor de producție
<i>Reglaj secundar frecvență-putere</i>	Reglarea automată și centralizată a puterii active a unor grupuri generatoare desemnate, în scopul readucerii frecvenței și soldului SEN la valorile de consemn în cel mult 15 minute
<i>Rentabilitatea bazei reglementate a activelor (RBAR)</i>	Costul mediu ponderat al capitalului propriu și împrumutat, calculat înainte de impozitare, reflectând proporțiile capitalului propriu și împrumutat din capitalul total al unei companii. RBAR se determină prin înmulțirea RRR cu BAR.
<i>Rezerva de reglaj primar</i>	Rezervă care trebuie să fie mobilizată automat și integral în maximum 30 secunde, la o abatere cvasistaționară a frecvenței de ± 200 mHz de la valoarea de consemn, și trebuie să rămână în funcțiune pe o durată de minimum 15 minute dacă abaterea se menține.
<i>Rezerva de reglaj secundar</i>	Rezerva de putere care, la abaterea frecvenței și/sau soldului SEN de la valoarea de consemn, poate fi mobilizată automat într-un interval de maximum 15 minute
<i>Rezerva de reglaj terțiar rapid (rezerva „minut”)</i>	Rezerva de putere care are rolul de a asigura refacerea rapidă (maximum 15 minute) a rezervei de reglaj secundar și de a participa la reglarea frecvenței și a soldului SEN programate
<i>Rezerva de reglaj terțiar lent</i>	Rezerva de putere asigurată de grupuri generatoare care au timp de pornire și preluare a sarcinii mai mic de 7 ore
<i>Serviciu de sistem</i>	Serviciu asigurat de OTS pentru menținerea nivelului de siguranță în funcționare a sistemului electroenergetic, precum și a calității energiei electrice, conform reglementărilor în vigoare
<i>Serviciu de sistem funcțional (SFS)</i>	Componentă a serviciului de sistem asigurat de OTS, care exprimă activitatea curentă a acestuia. Are o natură de monopol.
<i>Serviciu tehnologic de sistem (STS)</i>	Serviciu asigurat de către producători sau clienții finali dispecerizabili, la cererea OTS, pentru menținerea nivelului de siguranță în funcționare a SEN, precum și a calității energiei electrice transportate la parametrii prevăzuți de normele în vigoare

SECȚIUNEA a 2-a

Funcțiile serviciului de sistem

Art. 4. — OTS furnizează serviciul de sistem tuturor clienților racordați la SEN. Prin serviciul de sistem se asigură:

- a) siguranța în funcționare a SEN;
- b) funcționarea eficientă a pieței de energie;
- c) menținerea în permanență a parametrilor normativi ai energiei electrice pentru toți participanții la piață;
- d) restaurarea funcționării SEN după un colaps total sau al unei zone.

Art. 5. — Pentru realizarea serviciului de sistem, OTS utilizează:

- a) resurse proprii constând în SFS pe care le furnizează utilizând competența și mijloacele tehnice specifice;
- b) resurse achiziționate de la alți participanți la piața energiei electrice constând în STS.

Art. 6. — SFS sunt destinate să asigure conducerea prin dispecer a SEN, care cuprinde următoarele funcții:

- a) planificarea operațională;
- b) conducerea operațională.

Art. 7. — STS sunt utilizate de OTS în scopul de a asigura:

- a) compensarea variației de sarcină în SEN, respectiv reglarea frecvenței și a soldului SEN;
- b) compensarea diferențelor față de programul de funcționare a SEN, respectiv menținerea de capacități de rezervă de putere activă;
- c) reglarea tensiunilor în RET;
- d) restaurarea funcționării SEN după un colaps total sau al unei zone.

Art. 8. — STS sunt realizate cu următoarele mijloace:

- a) sistemele pentru reglajul primar al frecvenței;
- b) sistemul pentru reglajul secundar frecvență-putere automat și centralizat;
- c) rezervele pentru reglajul terțiar de putere;
- d) sistemele locale pentru reglajul tensiunii;
- e) sistemele automate de izolare pe serviciile proprii și de autopornire a grupurilor în vederea restaurării funcționării SEN după un colaps total sau al unei zone;
- f) portofoliul de consumatori dispecerizabili care își reduc sarcina sau pot fi deconectați la dispoziția OTS.

SECȚIUNEA a 3-a

Principii și reguli

Art. 9. — (1) Venitul reglementat pentru serviciul de sistem aferent fiecărei perioade tarifare se determină anterior începerii acestei perioade.

(2) Venitul reglementat aferent unei perioade tarifare t se corectează pe baza datelor realizate/estimate, după caz, aferente perioadelor tarifare $t-2/t-1$.

Art. 10. — (1) Principiile care stau la baza stabilirii tarifelor pentru serviciul de sistem sunt:

- a) tratamentul nediscriminatoriu pentru toți clienții;
- b) luarea în considerare la stabilirea venitului reglementat a costurilor justificate.

(2) La determinarea venitului reglementat, autoritatea competentă consideră veniturile solicitate de OTS pentru perioada tarifară t , ținând seama de:

- a) evoluția cantității de energie electrică extrase din rețele (cu excepția energiei exportate), prognozată și justificată de OTS;
- b) planul de investiții pentru serviciul de sistem;
- c) RRR aplicată BAR utilizate pentru serviciul de sistem;
- d) costurile cu achiziția STS realizate în perioadele tarifare $t-2/t-1$;
- e) asigurarea viabilității financiare a OTS;
- f) costurile cu integrarea în SEN a centralelor electrice;

g) costurile aferente conducerii prin dispecer a SEN;

h) costurile cu dezvoltarea piețelor de energie administrate de OTS;

i) costurile pentru conformarea cu standardele ENTSO-E.

Art. 11. — (1) OTS alocă costurile comune între serviciul de sistem reglementat și celelalte servicii reglementate/nereglementate, folosind o metodă de alocare a costurilor care respectă principiile cauzalității economice.

(2) Costurile alocate conform alin. (1) se utilizează pentru calculul veniturilor propuse de OTS pentru serviciul de sistem.

Art. 12. — (1) OTS furnizează explicații detaliate privind:

- a) modul de alocare a costurilor;
- b) motivul alegerii metodei utilizate;
- c) cuantificarea factorilor utilizați în alocare.

(2) Autoritatea competentă controlează corectitudinea alocării costurilor în vederea evitării subvențiilor încrucișate între serviciul de sistem reglementat și alte servicii prestate de OTS.

Art. 13. — În scopul aprobării tarifelor pentru serviciul de sistem, OTS clasifică și alocă veniturile solicitate între serviciul reglementat de sistem și alte servicii prestate de OTS, utilizând chei de alocare determinate similar cu prevederile art. 11 referitoare la costuri.

Art. 14. — (1) La calculul tarifelor pentru serviciul de sistem, orice cost/venit asociat serviciului de sistem este inclus o singură dată.

(2) În cazul în care se constată că un cost/venit a fost inclus de mai multe ori, acesta se recuperează prin scădere din venitul reglementat al perioadei tarifare următoare constatării.

(3) Orice cost apărut în timpul perioadei tarifare t , neluat în calcul la stabilirea venitului reglementat pentru perioada tarifară t , poate fi luat în considerare la stabilirea venitului reglementat al perioadei tarifare $t+1$, pe baza justificărilor transmise de OTS.

Art. 15. — OTS are obligația de a alocă corect activele/cotele de active destinate serviciului de sistem față de cele destinate serviciului de transport, pentru a se evita luarea în calcul a aceluiași activ/aceleiași cote de activ simultan și la calculul tarifului pentru serviciul de transport al energiei electrice și la calculul tarifului pentru SFS.

Art. 16. — OTS ține evidența separată a tuturor contribuțiilor financiare primite anual. Valoarea contribuțiilor este transmisă anual la autoritatea competentă, conform machetelor de monitorizare a activității OTS.

Art. 17. — Tarifele pentru serviciul de sistem sunt aprobate anual de autoritatea competentă și intră în vigoare la începutul fiecărei perioade tarifare.

Art. 18. — (1) Stabilirea unor tarife noi în cursul unei perioade tarifare este posibilă în condițiile prevăzute la art. 40, pe bază de documente justificative prezentate de OTS.

(2) În situația prevăzută la alin. (1) autoritatea competentă stabilește un factor care corectează diferențele de venit înregistrate, pe care îl include în tarifele noi aprobate, valabile până la sfârșitul perioadei tarifare.

CAPITOLUL II

Determinarea venitului reglementat

SECȚIUNEA 1

Determinarea venitului reglementat pentru serviciul de sistem

Art. 19. — (1) Venitul anual reglementat al OTS pentru asigurarea serviciului de sistem (VSS^t) se calculează pe baza costurilor justificate pentru asigurarea funcționării în condiții de siguranță a SEN în perioada tarifară t .

(2) VSS^t are două componente, respectiv:

— venit reglementat pentru realizarea serviciului funcțional de sistem ($VSFS^t$);

— venit reglementat pentru achiziția serviciilor tehnologice de sistem ($VSTS^t$).

SECȚIUNEA a 2-a

Venitul reglementat pentru realizarea serviciului funcțional de sistem (VSFS^t)

Art. 20. — (1) VSFS^t se determină de către OTS, ca sumă a costurilor justificate, necesare pentru activitățile desfășurate în calitate sa de operator de sistem, respectiv:

a) dispecerizarea instalațiilor SEN (comanda operațională la DEC, DET-uri și în stații, planificarea și programarea operațională);

b) managementul pieței de echilibrare;

c) managementul congestiilor;

d) managementul protecțiilor;

e) managementul lucrărilor în sistem;

f) managementul altor piețe administrate de OTS.

(2) VSFS^t aferent perioadei tarifare t include următoarele costuri justificate ale OTS, recunoscute de ANRE, aferente activităților de la alin. (1):

a) Costurile de operare și mentenanță (COM^t) care cuprind:

1. costuri cu materii prime și materiale consumabile;

2. alte costuri cu materiale;

3. costuri cu apa, energia electrică și alte utilități;

4. costuri cu lucrări de întreținere și reparații, inclusiv executate cu terți, achiziționate în conformitate cu prevederile legale în vigoare privitoare la achizițiile publice;

5. costuri cu locații de gestiune și chirii;

6. costuri cu salariile personalului și alte cheltuieli legate de personal, acordate în condițiile legii (salarii, diume, prime, tichete de masă);

7. costuri cu studii și cercetări;

8. costuri cu alte servicii executate cu terți (inclusiv cursuri pentru perfecționarea personalului, colaboratori, comisioane și onorarii, protocol, reclamă și publicitate, deplasări, detașări și transferări, cheltuieli poștale și taxe de telecomunicații);

9. costuri cu salariile personalului și alte cheltuieli legate de personal, acordate în condițiile legii (salarii, diume, prime, tichete de masă);

10. costuri cu despăgubiri stabilite prin acordul părților;

11. costuri rezultate din plata impozitelor, redevențelor, taxelor și vărsămintelor asimilate, stabilite conform reglementărilor legale în vigoare sau de către autoritățile locale;

12. contribuții la fonduri speciale, aferente fondului de salarii, stabilite conform prevederilor legale în vigoare, cu excepția celor aferente sistemelor/fondurilor alternative de pensii sau sănătate;

13. costuri extraordinare determinate de forța majoră;

14. costurile cu despăgubirile stabilite prin hotărâre judecătorească, în cazul în care părțile nu se înțeleg;

15. costuri cu salarii compensatorii conform legislației în vigoare;

16. cotă din cheltuielile generale de administrare.

b) Costurile cu amortizarea activelor existente și a noilor investiții (AM^t);

c) Costurile cu schimburile de energie electrică neplanificate (CSN^t);

d) Rentabilitatea bazei reglementate a activelor ($RBAR^t$).

(3) VSFS^t se calculează cu relația:

$$VSFS^t = COM^t + AM^t + CSN^t + RBAR^t - V^t + KV_c^t \quad [lei] \quad (1)$$

(4) Rentabilitatea bazei reglementate a activelor se calculează cu relația:

$$RBAR^t = BAR_{med}^t \times RRR \quad [lei] \quad (2)$$

(5) Baza reglementată a activelor medie pentru perioada tarifară t se calculează cu relația:

$$BAR_{med}^t = (BAR^{t-1} + BAR^t) / 2 \quad [lei], \quad (3)$$

unde:

BAR^{t-1} — baza reglementată a activelor la sfârșitul perioadei tarifare $t-1$

BAR^t — baza reglementată a activelor la sfârșitul perioadei tarifare t

$$BAR^t = BAR^{t-1} + IA^t - EA^t - AM^t \quad [lei] \quad (4)$$

IA^t — intrările de active recunoscute de ANRE în cursul perioadei tarifare t

EA^t — ieșirile de active sau valoarea activelor vândute/cedate în cursul perioadei tarifare t

AM^t — suma dintre amortizarea activelor ce compun BAR^{t-1} și cea aferentă activelor puse în/scoase din funcțiune la jumătatea perioadei tarifare t , calculate cu aplicarea duratelor de amortizare legale, folosind metoda liniară.

(6) RRR se consideră egală cu cea aprobată pentru calculul venitului reglementat aferent serviciului de transport, comunicată OTS.

(7) Veniturile V^t reprezintă veniturile obținute din alte activități ce utilizează resursele recunoscute pentru desfășurarea serviciului de sistem, aferente perioadei tarifare t , și cuprind: venituri din schimburile de energie electrică neplanificate, venituri din alte prestații și alte venituri de exploatare (cu excepția veniturilor obținute din dezmembrări nevalorificate, a celor înregistrate în contabilitate la nivelul cheltuielilor cu amortizarea mijloacelor fixe realizate din contribuții financiare, a celor provenite din valorificarea bunurilor aparținând domeniului public al statului și a celor rezultate din anularea provizionanelor pentru creanțe încasate și pentru pierderi din creanțe).

(8) KV_c^t reprezintă factorul de corecție a venitului VSFS^t din perioada tarifară t , datorat erorilor de estimare/prognoză pentru perioada tarifară $t-2/t-1$ față de valorile realizate/estimate, după caz, aferente perioadelor tarifare $t-2/t-1$.

Art. 21. — La stabilirea VSFS^t nu se iau în considerare:

a) costuri aferente contribuțiilor gratuite;

b) costuri cu amenzi și penalități aplicate OTS;

c) venituri obținute de OTS din penalități calculate pentru întârziere la plată a facturilor aferente serviciului de sistem.

Art. 22. — (1) OTS are obligația de a înainta spre aprobare autorității competente, la data de 1 octombrie a perioadei tarifare $t-1$, planul anual de investiții pentru serviciul de sistem, pe surse de finanțare, pentru perioada tarifară t și, la data de 1 august a perioadei tarifare t , situația realizării planului anual de investiții pentru serviciul de sistem, pe surse de finanțare, pentru perioada tarifară $t-1$.

(2) Durata medie de amortizare aferentă mijloacelor fixe prognozate a fi puse în funcțiune/puse în funcțiune în perioada tarifară t , determinată ca raport între valoarea totală de inventar a mijloacelor fixe și valoarea amortizării anuale cumulate a acestora este mai mare de 6 ani, atât în faza de planificare, cât și în faza de realizare a planului de investiții.

(3) Planul de investiții se fundamentează pe baza studiilor de fezabilitate.

(4) Lucrările planificate în perioada tarifară $t-1$, care nu au fost realizate integral, se includ în planul de investiții aferent perioadei tarifare t .

(5) Autoritatea competentă aprobă investițiile propuse de OTS, considerate a fi justificate, în condițiile prezentei metodologii. În caz contrar, OTS va fi înștiințat cu privire la investițiile care nu au fost aprobate de autoritatea competentă, cu motivația neacceptării acestora.

(6) Realizarea unor investiții suplimentare față de cele incluse în planul de investiții aprobat de autoritatea competentă pentru perioada tarifară t sau realizarea unor investiții la o valoare mai mare decât cea aprobată în cadrul planului trebuie justificată de OTS și aprobată în prealabil de autoritatea competentă.

(7) Lucrările realizate suplimentar față de planul de investiții aferent perioadei tarifare $t-1$, cu aprobarea prealabilă a autorității competente, se introduc în planul de investiții pentru perioada tarifară t și se fundamentează în conformitate cu prevederile alin. (3).

(8) Lucrările realizate suplimentar, pentru care nu a fost solicitată aprobarea prealabilă sau care au fost respinse de autoritatea competentă, nu sunt remunerate.

$$VSTS^t = \sum_i \sum_n [(t_{STS}^{i,n} * Q_{STSR}^{i,n}) + (p_{STSL}^{i,n} * Q_{STSL}^{i,n})] \text{ [lei]}, \quad (5)$$

unde:

$t_{STS}^{i,n}$ reprezintă tariful reglementat pentru achiziția cantității de STS de tipul i în perioada tarifară t , pentru producătorul n , [lei/hMW];

$Q_{STSR}^{i,n}$ reprezintă cantitatea reglementată de STS de tipul i asigurată de producătorul n în perioada tarifară t , în [hMW];

$p_{STSL}^{i,n}$ reprezintă prețul de achiziție în regim concurențial pentru cantitatea de STS de tipul i achiziționată de la producătorul n în perioada tarifară t , în [lei/hMW];

$Q_{STSL}^{i,n}$ reprezintă cantitatea de STS de tipul i achiziționată prin licitație de la producătorul n în perioada tarifară t , în [hMW].

SECȚIUNEA a 4-a

Corecții anuale

Art. 24. — (1) Venitul reglementat și tarifele pentru serviciul de sistem pentru perioada tarifară t se propun de către OTS până la data de 1 octombrie a perioadei tarifare $t-1$ și se aprobă de către ANRE.

(2) În vederea determinării venitului reglementat pentru asigurarea SFS și STS pentru perioada tarifară t , OTS transmite următoarele date:

a) prognoza venitului reglementat pentru perioada tarifară t ;

b) corecțiile venitului reglementat pe baza realizărilor pentru perioada tarifară $t-2$;

c) corecțiile venitului reglementat pe baza estimărilor pentru perioada tarifară $t-1$ (datele realizate pe primele 8 luni și datele prognozate pentru următoarele 4 luni ale perioadei tarifare $t-1$).

(3) Toate datele necesare determinării venitului pentru serviciul de sistem (STS și SFS) sunt exprimate în termeni nominali.

(4) Corecțiile anuale care se aplică venitului reglementat prognozat pentru perioada tarifară t se actualizează în termeni nominali ai anului t .

Art. 25. — Corecția privitoare la costurile incluse de mai multe ori la stabilirea venitului reglementat poate fi realizată pentru o perioadă anterioară de maximum 3 ani.

SECȚIUNEA a 5-a

Corecțarea VSFS^t

Art. 26. — Factorul de corecție a venitului VSFS^t din perioada tarifară t , rezultat ca urmare a erorilor de estimare/prognoză pentru perioada tarifară $t-2/t-1$ față de valorile realizate/estimate

SECȚIUNEA a 3-a

Venitul reglementat pentru achiziția serviciilor tehnologice de sistem (VSTS^t)

Art. 23. — (1) VSTS^t este necesar OTS pentru achiziționarea următoarelor resurse:

- rezerva de reglaj secundar frecvență-putere;
- rezerva de reglaj terțiar rapid;
- rezerva de reglaj terțiar lent;
- energia reactivă necesară pentru reglajul tensiunii în RET.

(2) Venitul reglementat necesar pentru achiziția STS, pentru perioada tarifară t (VSTS^t) se determină ca sumă a costurilor justificate ale OTS recunoscute de ANRE pentru achiziția cantităților orare de STS menționate la alin. (1), atât în regim reglementat, cât și prin mecanisme de piață.

(3) VSTS^t se calculează cu relația:

a fi realizate în perioada tarifară $t-2/t-1$ și propuse de OTS conform art. 24, se calculează cu formula:

$$KV_c^t = (\Delta C - \Delta V)^{t-1} - (\Delta C - \Delta V)^{t-2} \text{ [lei]}, \quad (6)$$

unde:

$(\Delta C - \Delta V)^{t-1}$ reprezintă corecția aferentă diferenței dintre costurile și veniturile cu/din SFS, precizate la art. 20 alin. (3), ca urmare a erorii de prognoză față de costurile și veniturile estimate a fi realizate în anul $t-1$;

$(\Delta C - \Delta V)^{t-2}$ reprezintă corecția aferentă diferenței dintre costurile și veniturile cu/din SFS, precizate la art. 20 alin. (3), ca urmare a erorii de estimare față de costurile și veniturile realizate în anul $t-2$.

SECȚIUNEA a 6-a

Corecțarea venitului reglementat pentru VSTS^t

Art. 27. — (1) Factorul de corecție a venitului VSTS^t din perioada tarifară t se determină având în vedere erorile de estimare/prognoză pentru perioada tarifară $t-2/t-1$ față de valorile realizate/estimate a fi realizate în perioada tarifară $t-2/t-1$ și propuse de OTS conform art. 24.

(2) La calculul VSTS^t, autoritatea competentă determină suma aferentă câștigurilor obținute de OTS printr-o gestionare eficientă a STS în cadrul perioadei tarifare $t-2/t-1$ și alocă 80% din această utilizatorilor (mecanism de împărțire a câștigurilor).

(3) În cazul în care veniturile realizate din SFS nu acoperă costurile justificate, acceptate de autoritatea competentă pentru perioadele tarifare $t-2/t-1$, autoritatea competentă poate aplica un factor de corecție a VSTS^t aferent perioadei tarifare t , dacă pierderile au fost cauzate de reducerea cantității de energie electrică extrase din rețele (excluzând energia exportată).

CAPITOLUL III

Calculul tarifului pentru serviciul de sistem

Art. 28. — Venitul aferent serviciului de sistem se obține de OTS prin aplicarea tarifului pentru serviciul de sistem astfel:

- furnizorilor/producătorilor de energie electrică pentru cantitățile de energie electrică furnizate/consumate;
- operatorilor de distribuție pentru cantitățile de energie electrică achiziționate pentru acoperirea pierderilor proprii tehnologice în rețelele electrice de distribuție.

Art. 29. — Tarifele pentru serviciul de sistem și SFS se stabilesc pentru o perioadă tarifară t și se calculează pe baza venitului reglementat aferent serviciului respectiv și a energiei

electrice extrase din rețelele electrice (exclusiv energia exportată).

Art. 30. — Tariful pentru serviciul de sistem, t_{SS} , pentru perioada tarifară t se calculează cu relația:

$$t_{SS}^t = VSS^t / Q_e^t \quad [\text{lei/MWh}] \quad (7)$$

Art. 31. — Tariful pentru SFS, t_{SFS} , în perioada tarifară t se calculează cu relația:

$$t_{SFS}^t = VSFS^t / Q_e^t \quad [\text{lei/MWh}], \quad (8)$$

unde:

Q_e^t — prognoza energiei electrice extrase din rețele (exclusiv energia exportată) pentru perioada tarifară t .

CAPITOLUL IV

Principii privind achiziția STS și stabilirea prețurilor reglementate de achiziție a STS

SECȚIUNEA 1

Principii privind achiziția STS

Art. 32. — Cantitățile de STS necesare pentru perioada tarifară t se determină și se contractează de către OTS în conformitate cu normele ENTSO-E, cu prevederile Codului tehnic al rețelei electrice de transport și ale Codului comercial al pieței angro de energie electrică, aprobate prin ordin al președintelui Autorității Naționale de Reglementare în Domeniul Energiei, astfel încât să fie asigurată siguranța în funcționare a SEN.

Art. 33. — (1) STS se achiziționează de către OTS în regim concurențial, cu excepția:

a) STS furnizate în conformitate cu prevederile stabilite prin acte normative specifice;

b) STS furnizate de producătorii selecționați de OTS astfel încât să fie evitată exercitarea poziției dominante pe piața concurențială de energie electrică.

(2) În cazurile prevăzute la alin. (1), ANRE analizează costurile justificate ale producătorilor și aprobă prețurile reglementate de achiziție pentru fiecare tip de STS furnizate de aceștia.

SECȚIUNEA a 2-a

Principii privind stabilirea prețurilor reglementate de achiziție a STS

Art. 34. — Producătorii de energie electrică furnizori de STS transmit la autoritatea competentă, până la data de 1 octombrie a fiecărei perioade tarifară t , propunerea de tarife reglementate pentru furnizarea de STS.

Art. 35. — Prețul reglementat aprobat de ANRE pentru fiecare furnizor și fiecare tip de STS se determină pe baza:

a) costurilor fixe unitare înregistrate în procesul de producție de furnizorul de STS,

b) costurilor fixe unitare specifice cu furnizarea fiecărui tip de STS, aferente echipamentelor dedicate asigurării fiecărui tip de STS, altele decât cele de la lit. a).

Art. 36. — (1) Costurile fixe unitare aferente procesului de producție se determină prin raportarea costurilor fixe aferente procesului de producție la capacitatea grupurilor generatoare și la numărul de ore de funcționare pe an.

(2) Costurile fixe unitare specifice cu furnizarea fiecărui tip de STS se determină prin raportarea costurilor fixe specifice cu furnizarea fiecărui tip de STS la capacitatea calificată pentru fiecare tip de STS a grupurilor generatoare și la numărul de ore de funcționare pe an.

Art. 37. — Costurile fixe aferente procesului de producție includ:

a) costuri de operare și mentenanță (costuri de personal, costuri cu materii prime și materiale, costuri cu utilitățile, costuri cu lucrări de mentenanță, costuri cu impozite, taxe, redevențe etc.);

b) costuri cu amortizarea activelor utilizate în procesul de producție, stabilite prin metoda liniară, pe baza duratei de viață normale legale a acestora.

Art. 38. — Costurile fixe specifice cu furnizarea fiecărui tip de STS includ:

a) costuri rezultate din funcționarea neeconomică a grupurilor generatoare furnizoare de STS: pierderi tehnologice, reduceri de randament, mentenanță suplimentară, energie electrică neprodusă;

b) costuri cu dotarea grupurilor generatoare calificate pentru furnizarea de STS cu echipamente, sisteme de comunicație și comandă, bucle de reglaj etc., altele decât cele prevăzute la art. 37 lit. b);

c) costuri cu amortizarea mijloacelor fixe utilizate pentru furnizarea de STS, altele decât cele prevăzute la art. 37 lit. b), stabilite prin metoda liniară, pe baza duratei de viață normală legală a acestora;

d) costuri de oportunitate, stabilite pe baza analizei funcționării pieței concurențiale de STS pe o perioadă de cel puțin un an de la data aplicării prevederilor prezentei metodologii și pe baza justificărilor furnizorilor de STS.

Art. 39. — (1) Prețurile de achiziție a fiecărui tip de STS aprobate de ANRE pentru fiecare furnizor se determină pe baza costurilor unitare justificate cu furnizarea fiecărui tip de STS la care se adaugă o cotă de profit reglementat.

(2) La stabilirea prețurilor de achiziție, cota de profit nu poate depăși 5%.

CAPITOLUL V

Dispoziții finale și tranzitorii

Art. 40. — Tarifele pentru serviciul de sistem și SFS se pot revizui la un interval de cel puțin 6 luni, dacă se constată diferențe mai mari de 5% între veniturile și costurile justificate ale OTS aferente serviciului în perioada analizată.

Art. 41. — Pentru a evita creșterea nejustificată a tarifului STS, ANRE are dreptul să stabilească limite privind prețurile de ofertare în regim concurențial.

Art. 42. — ANRE monitorizează cheltuielile/veniturile aferente SFS, STS și serviciului de sistem, iar OTS transmite periodic aceste date, în conformitate cu prevederile Ghidului de completare a machetelor de monitorizare a activității OTS, aprobat prin decizie a președintelui ANRE, și a prezentei metodologii.

Art. 43. — (1) Prin excepție de la prevederile art. 24 alin. (1), datele privind determinarea venitului reglementat și a tarifelor pentru serviciul de sistem aferente perioadei tarifară 2014 se transmit ANRE, în termen de 15 zile de la publicarea prezentei metodologii.

(2) Prin excepție de la prevederile art. 35, datele privind stabilirea prețurilor de achiziție a STS aferente perioadei tarifară 2014 se transmit ANRE până la data de 1 aprilie 2014.

(3) Până la revizuirea prețurilor de achiziție a STS, în perioada tarifară 2014 se aplică prețurile reglementate aprobate de ANRE, valabile la data intrării în vigoare a prezentei metodologii.